

دانشگاه شهید چمران اهواز

۹۳۵۲۲۳۱۰

دانشگاه شهید چمران اهواز

پردیس دانشگاهی

گروه مشاوره

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده

عنوان:

بررسی نقش واسطه‌ای دلبستگی به خدا در رابطه‌ی بین دلبستگی به همسر با
همدلی نسبت به همسر در کارکنان متأهل شاغل بانک‌های شهر اهواز

استاد راهنما:

دکتر رضا خجسته‌مهر

استاد مشاور:

دکتر خدیجه شیرالی‌نیا

پژوهشگر:

فاطمه باقری فرد

بهمن ۱۳۹۳

تقدیم به همسر فرهاد

تکلیه گاه امن زندگیم، دلیل بودم

فرزندانم

سارینا

سینا

درسا

که صبورانه و صادقانه من را همراهی نموده تا بتوانم در کمال آرامش و آسایش به تهیه و تنظیم پایان نامه

پردازم.

دوستتان دارم

پس خدای را که اول و آخر وجود است، بی آنکه اولی بر او پیشی بگیرد یا آخری پس از او باشد؛ خدایی که دست

هر چشمی از دامن دیدارش کوتاه است و فهم هر کبوتر تو صیقلی از پرواز در آسمان و صفش عاجز.

آنچه در قالب این پایان نامه ارائه می‌کردد بضاعتی است که از دانش اساتید بزرگوار خود اندوخته ام. استادم،

جناب دکتر رضا نجمه مهر که تا از این علم بهره می‌برم یاد و سپاس بیکران ایشان همواره همراه من است و استاد گرامی

سرکار خانم دکتر خدیجه شیرالی نیا که مشاوره با ایشان اعتباری است بر هر تلاش و تحقیق.

با سپاس فراوان از جناب دکتر علیرضا حاجی یحیانی و جناب دکتر سید اسماعیل هاشمی که زحمات داوران این پایان

نامه را منتقل شدند.

و با تشکر از جناب دکتر خالد اصلانی ناظر جلسه که در طول دوره کارشناسی ارشد از محضر ایشان بهره‌بردم.

نام خانوادگی: باقری فرد	نام: فاطمه	شماره دانشجویی: ۹۱۵۵۵۳۶۴۱۱
عنوان: بررسی نقش واسطه‌ای دلبستگی به خدا در رابطه‌ی بین دلبستگی به همسر با همدلی نسبت به همسر در کارکنان متأهل شاغل بانک‌های شهر اهواز		
استاد راهنما: دکتر رضا خجسته مهر		
استاد مشاور: دکتر خدیجه شیرالی نیا		
درجه تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: مشاوره خانواده	گرایش: مشاوره
تاریخ فارغ التحصیلی: ۱۳۹۳/۱۱/۰۶		تعداد صفحه: ۱۲۰
کلید واژه‌ها: دلبستگی اجتنابی به همسر، دلبستگی اضطرابی به همسر، دلبستگی اجتنابی به خدا، دلبستگی اضطرابی به خدا و همدلی نسبت به همسر		
<p>هدف پژوهش حاضر بررسی نقش واسطه‌ای سبک دلبستگی اجتنابی و اضطرابی به خدا در رابطه‌ی بین سبک دلبستگی اجتنابی و اضطرابی به همسر با همدلی نسبت به همسر بود. جامعه این پژوهش کلیه کارکنان زن متأهل بانک‌های شهر اهواز بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای ۵ بانک از میان مجموعه بانک‌ها انتخاب و کارکنان زن متأهل این بانک‌ها انتخاب شدند. نمونه‌ی پژوهش حاضر ۱۵۱ کارکن زن متأهل این بانک‌ها بود که در این پژوهش شرکت کردند. شرکت‌کنندگان مقیاس صفات همدلی باتسون، پرسشنامه‌ی تجدید نظر شده‌ی تجارب در روابط نزدیک و مقیاس دلبستگی به خدا را تکمیل کردند. پژوهش حاضر از نوع همبستگی بود که روابط مستقیم را با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و روابط واسطه‌ای را با استفاده از رگرسیون سلسله‌مراتبی و آزمون سوبل مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که بین سبک‌های دلبستگی اجتنابی و اضطرابی به همسر و سبک‌های دلبستگی اجتنابی و اضطرابی به خدا با همدلی نسبت به همسر رابطه منفی وجود دارد. همچنین بین سبک‌های دلبستگی اجتنابی و اضطرابی به همسر با سبک‌های دلبستگی اجتنابی و اضطرابی به خدا رابطه مثبت وجود دارد. تحلیل‌های آماری همچنین نشان داد که سبک دلبستگی اجتنابی به خدا در رابطه بین سبک دلبستگی اجتنابی به همسر و همدلی نسبت به همسر نقش واسطه‌ای دارد، اما اثر واسطه‌ای سبک دلبستگی اضطرابی به خدا در رابطه بین سبک دلبستگی اجتنابی به همسر و همدلی نسبت به همسر تأیید نشد.</p>		

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول: کلیات پژوهش	
۲	مقدمه
۷	بیان مسأله
۱۴	اهمیت و ضرورت پژوهش
۱۷	اهداف پژوهش
۱۷	فرضیه‌های پژوهش
۱۹	تعریف واژگان مفهومی و عملیاتی
فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش	
۲۳	مقدمه
۲۳	پیشینه نظری پژوهش
۲۳	الف- همدلی
۲۳	تاریخچه و تعاریف همدلی
۲۵	نظریه‌های همدلی
۲۵	ماهیت همدلی
۲۸	تفاوت‌های فردی در همدلی
۳۱	ارتباط همدلی و سبک‌های دلبستگی
۳۳	ب- دلبستگی
۳۶	مبانی نظری دلبستگی

۳۷ اساس زیستی نظریه دل‌بستگی
۳۸ ارتباط نظریه دل‌بستگی با نظریات دیگر
۳۸ نظریه روان تحلیل‌گری
۴۰ نظریه رفتارگرایی
۴۱ دیدگاه کردار‌شناسی
۴۴ پژوهش‌های هارلو
۴۴ مراحل دل‌بستگی
۴۸ سبک‌های دل‌بستگی
۵۱ ۱- سبک دل‌بستگی ایمن
۵۱ ۲- سبک دل‌بستگی نایمن - اجتنابی
۵۳ ۳- سبک دل‌بستگی مقاوم
۵۳ ۴- دل‌بستگی نایمن - آشفته (دوسوگرا)
۵۴ دل‌بستگی در بزرگسالی
۵۵ دل‌بستگی و روابط عاشقانه
۵۶ دل‌بستگی و تعاملات زناشویی
۵۸ پ- دل‌بستگی به خدا
۶۶ الگوی دل‌بستگی در متن دین اسلام، مسیحیت و عرفان
۷۲ ت- پیشینه تجربی
۷۲ پژوهش‌های انجام شده در داخل کشور

پژوهش های انجام شده در خارج از کشور ۷۶

فصل سوم: روش شناسی پژوهش

روش پژوهش ۸۰

جامعه، نمونه و روش نمونه گیری ۸۰

ابزارهای پژوهش ۸۱

مقیاس صفات همدمی باتسون (BEA) ۸۱

فرم کوتاه مقیاس تجارب در روابط نزدیک (ECR-S) ۸۳

مقیاس سبک دلبستگی به خدا (AGS) ۸۵

روش اجرا ۸۶

روش های تجزیه و تحلیل داده ها ۸۶

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش

مقدمه ۸۸

الف- یافته های توصیفی ۸۸

ب- یافته های مربوط به فرضیه های پژوهش ۸۹

یافته های مربوط به روابط ساده ۸۹

یافته های مربوط به روابط واسطه ای ۹۱

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

مقدمه ۸۸

تبیین یافته های تحقیق ۸۸

۸۸	یافته‌های مربوط به روابط ساده
۹۸	یافته‌های مربوط به روابط واسطه‌ای
۱۰۱	محدودیت‌های پژوهش
۱۰۱	پیشنهاد‌های پژوهش
۱۰۵	منابع فارسی
۱۱۱	منابع انگلیسی

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۳-۱. فراوانی و درصد انتخاب شرکت کنندگان در پژوهش به تفکیک بانک های مختلف	۸۱
جدول ۳-۱. شاخصهای توصیفی مربوط به متغیرهای جمعیت شناختی اعضای نمونه	۸۱
جدول ۴-۱. یافته های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش	۸۸
جدول ۴-۲. نتایج ضریب همبستگی پیرسون بین انواع سبک های دل بستگی به خدا و همسر با همدلی نسبت به همسر	۹۰
جدول ۳-۴. خلاصه مدل رگرسیون، تحلیل واریانس و مشخصه های آماری اثر واسطه ای سبک دل بستگی اجتنابی به خدا در رابطه ی بین سبک دل بستگی اجتنابی به همسر با همدلی نسبت به همسر	۹۲
جدول ۴-۴. خلاصه مدل رگرسیون، تحلیل واریانس و مشخصه های آماری اثر واسطه ای سبک دل بستگی اضطرابی به خدا در رابطه ی بین سبک دل بستگی اضطرابی به همسر با همدلی نسبت به همسر	۹۴

فصل اول

«کلیات پژوهش»

فصل اول: کلیات پژوهش

مقدمه

ازدواج همگامی با طبیعت و ادامه خط تکاملی بشریت است. هر چند که در بیان مقصود آن اختلاف نظر است اما در نکته اتفافی نسبی وجود دارد که ازدواج همگام شدن با طبیعت و در سیر تکامل یعنی نزدیک تر شدن به خداست (الهی قمشه ای، ۱۳۳۵).

خانواده چیزی بیش از مجموعه افرادی است که در یک فضای مادی و روانی خاص به سر می‌برند. خانواده یک نظام اجتماعی و طبیعی است که ویژگی‌های خاص خود را دارد این نظام اجتماعی مجموعه ای از قواعد و اصول را ابداع و برای اعضای خود نقش‌های متنوعی تعیین می‌کند (گلدنبرگ و گلدنبرگ^۱، ۱۹۳۴).

صمیمیت یک فرآیند تعاملی است که محور این فرآیند شناخت، درک، پذیرش، و همدلی با احساسات فرد دیگر است (باگاروزی^۲، ۲۰۰۱، به نقل از احمدی، ۱۳۹۱). همچنین وجود روابط همدلانه در میان زوج‌ها یک عامل تعیین‌کننده کیفیت زندگی زناشویی است. همدلی به عنوان شناختن و سهیم شدن در شرایط یا بافت هیجانی شریک دیگر تعریف می‌شود (آیزنبرگ و استرایر^۳، ۱۹۸۷). به علاوه داویس^۴ (۱۹۸۳) معتقد است که همدلی، توانایی درک کردن وضعیت ذهنی شخص دیگری است. مور^۵ (۱۹۹۰) معتقد است که همدلی سازمان‌دهنده و تنظیم‌کننده طیف وسیعی از رفتارها است. یک فرد همدل تمایل دارد بر تجربیات دیگران به صورت غیرخودخواهانه تمرکز کند تا این که متکی بر تجربیات خودش به یک شیوه خودخواهانه باشد (توساینت و وب^۶، ۲۰۰۵).

-
1. Goldenberg & Goldenberg
 2. Bagarozzi
 3. Eisenberg & Strayer
 4. Davis
 5. Moor
 6. Toussaint, & Webb

فصل اول: کلیات پژوهش

در چند دهه اخیر، نظریه پردازان فعال در حیطه دلبستگی^۱ کاوش و درک عمیق تری از روابط عاشقانه (زوجی)، با نگاهی دلبستگی مدار راسرلوحه کار خود قرار دادند. (هازان و شیور^۲، ۱۹۸۷، ۱۹۹۰؛ فینی^۳، ۱۹۹۹؛ شیور و میکولینسر^۴، ۲۰۰۶). در مفهوم سازی روابط عاشقانه بین زوجین، مشاهده گردید که انگاره های درونی دلبستگی که در طول کودکی شکل گرفته اند، بر چگونگی اینکه یک فرد به چه طریق نیازهای دلبستگی خود را مطرح می کند، چگونه به این گونه درخواست ها پاسخ می دهد، و اینکه چگونه اقدام به تنظیم عاطفی می کند، تاثیر می گذارد (هازان و همکاران، ۱۹۸۷). تعامل بین درک چستی و چگونگی نیازهای دیگری به دلبستگی، و همچنین نحوه مطرح کردن نیازهای دلبستگی خود، به عنوان مفهوم همدلی شناخته می شود (میکولینسر و شیور^۵، ۲۰۰۷). البته باید خاطر نشان کرد که همدلی نیازمند این شروط می باشد که هیجانات ابراز شده نمی بایست حالت افراط گون پیدا کرده و همچنین بدون هیچ گونه اجبار باشند. زمانی که یک و یا هر دوی زوجین از سبک دلبستگی ناایمن برخوردار باشند، این ابراز نیاز برای همدلی، به راحتی دستخوش مشکل می گردد. برای پاسخ دهی همدلانه، زوج اجتنابی می بایست در مقابل راهبردهای خود-محافظتی که تمایل به فاصله گیری هیجانی از زوج دیگر دارد مقاومت کنند. بر خلاف آن، زوجین اضطرابی و دوسوگرا، آن قدر انرژی صرف احساس آشفستگی خود می کنند که انرژی بسیار کم و ناکافی برای پاسخ دهی همدلانه به نیازهای طرف مقابل باقی می ماند (میکولینسر و همکاران، ۲۰۰۷).

1. attachment theory
2. Hazan, & Shaver
3. Feeney
4. Mikulincer
5. Mikulincer & Sheffi

فصل اول: کلیات پژوهش

نظریه دلبستگی (بالبی^۱، ۱۹۶۹)، بر این نکته تاکید دارد که روابط دلبستگی اولیه بر عملکرد زندگی فرد در طول عمر تاثیر می گذارد. به اعتقاد برخی از پژوهشگران یک تغییر سبک دلبستگی واکنشی به شرایط کنونی فرد می باشد؛ در حالی که برخی دیگر آن را ناشی از تفاوت های فردی در حساسیت به تغییر و ثبات عوامل آسیب پذیر دانسته اند (داویلا و برگ^۲، ۱۹۹۷).

رابطه بین انسان ها و خدا با توجه به دلبستگی ها تعریف می شود. ارتباط انسان با خدا نقش های مختلف دلبستگی را ایجاد می کند از جمله پناهگاه امن و مطمئن و ایجاد نزدیکی و کاهش اضطراب (کرک پاتریک^۳، ۲۰۰۲). کرک پاتریک در مورد اعتقادات مختلف افراد به خدا دو روش را پیشنهاد داد. او اعتقاد داشت که خداوند یک سمبل اعتقادی جهت جبران فقدان ها و دیگر سمبل های جایگزین است. تحقیقات نشان میدهد که باور های مذهبی و رفتار های دلبستگی در افراد مختلف به دلیل تجربیات مختلف شان متفاوت است (کرک پاتریک، ۲۰۰۲).

تأثیر دلبستگی بر اعتقادات مذهبی نسبت به تاثیر آن بر روابط عاطفی بزرگسالان و به ویژه زوجین صریح تر و روشن تر است. اولین نکته مشخص در تاثیر دلبستگی بر مذهب، مشاهده و بررسی ارتباط فرد با خداست. مطالعه کرک پاتریک (۱۹۹۴) نشان داد که دو سوم آزمودنی ها به این سوال که «آیا شما احساس می کنید ارتباط شخصی با خدا دارید؟» پاسخ مثبت دادند. نکته دیگر اهمیت هیجان، دوست داشتن، همدلی و صمیمیت در نظام اعتقاد مذهبی است. تجارب عاطفی و هیجانی که اغلب در ارتباط با مذهب مطرح می شوند از لحاظ کیفی با تجربه روابط عاطفی فرد بزرگسال متفاوتند. در حقیقت شکل تجربه عشق نسبت به خدا، دقیقا شبیه دلبستگی مادر- کودک است (کرک پاتریک، ۱۹۹۴). بدین ترتیب می توان نتیجه گرفت که دو ویژگی ارتباط

-
1. Bowlby
 2. Davila & Burge
 3. Kirkpatrick

فصل اول: کلیات پژوهش

با موضوع دل‌بستگی و عاطفه و هیجانی که فرد با وی تجربه می‌کند در ارتباط با خدا نیز وجود

دارد. بنابر این خدا به عنوان موضوع دل‌بستگی دارای ویژگی‌هایی است که در پی می‌آیند:

(۱) جستجو و حفظ مجاورت با خدا: به نظر می‌رسد آگاهی از وجود موضوع دل‌بستگی از

لحاظ روان‌شناختی به رغم عدم حضور فیزیکی و قابلیت مشاهده، احساس ایمنی را در فرد به

وجود می‌آورد.

(۲) خدا به عنوان پناهگاه مطمئن: آلپورت^۱ (۱۹۵۰؛ به نقل از کرک پاتریک، ۱۹۹۴) معتقد

است که افراد در شرایط تنش‌زا و بحرانی به مذهب رجوع می‌کنند و به سوی خدا می‌روند.

(۳) خدا به عنوان پایه و اساس ایمنی: فرد با اعتقاد به این که خدا اساس ایمنی است، احساس

قدرت می‌کند و اعتماد به نفس او به هنگام اضطراب و ترس افزایش می‌یابد. این احساس ایمنی

به آرامش روانی در فرد منجر می‌شود و وی را برای مقابله با مشکلات و چالش‌های زندگی

آماده می‌کند. بنابر این همانند پادزهری در برابر ترس و اضطراب عمل میکند (کرک پاتریک،

۱۹۹۴).

(۴) جدایی و فقدان: اگرچه جدایی از خدا موجب اضطراب و فقدان او موجب غم و اندوه می

شود، اما این موارد را می‌توان به راحتی از طریق آزمون سنجید. هافمن^۲ (۱۹۸۱؛ به نقل از

کاسیدی^۳ و شیور، ۱۹۹۹) خدا را یک موضوع دل‌بستگی مطلق می‌داند که به هنگام نیاز همیشه در

دسترس است.

(۵) ویژگی آشکار دیگری که کرک پاتریک (۱۹۹۴) به آن اشاره کرده است، در نظر گرفتن

خدا به عنوان قادر و دانای مطلق است. در حقیقت رابطه خدا و انسان بهتر از رابطه مراقب-

1. Alport
2. Huffman
3. Cassidy

فصل اول: کلیات پژوهش

کودک، این ویژگی را آشکار می کند و این ویژگی در ارتباط فرد با خدا نسبت به رابطه دو فرد عاشق دائمی تر است و بیشتر حفظ می شود.

زیربنا قرار دادن فرآیند دلبستگی به خدا جهت ایجاد یک رابطه صمیمی بین اعضای خانواده بویژه همسر حائز اهمیت می باشد، زیرا خانواده اولین هسته‌ی اجتماع و اساسی‌ترین بنیان جوامع است که با کارکردها و نقش‌های مختلفی که بر عهده دارد نقش مهمی را در تنظیم زندگی اجتماعی انسان‌ها ایفا می کند (حسینی، ۱۳۹۱). خانواده شامل دو یا بیش از دو تن می باشد که به یک دیگر متعهدند و ارزش‌ها مسئولیت‌ها و تصمیم‌گیری‌ها منافع و صمیمیت مشترک را می پذیرند (اولسون^۱، ۲۰۰۱). خانواده که قدیمی‌ترین و کهن‌ترین نهاد اجتماعی است که از بدو پیدایش بشر وجود داشته است و با روابط زناشویی یا پیوند میان یک زن و شوهر آغاز گشته و بسته به کیفیت این رابطه، پایداری یا ناپایداری آن تعیین می‌گردد (موسوی، ۱۳۸۳؛ به نقل از خجسته مهر، ۱۳۸۴). در سوره آل عمران آیه ۳۱ داریم:

قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحییکم الله و یغفرکم ذنوبکم و الله غفور رحیم. ای پیامبر، بگو اگر خدا را دوست دارید، از من پیروی کنید تا خدا نیز شما را دوست داشته باشد و گناهانتان را ببامرزد. خدا، آمرزنده و مهربان است.

اگر محبت خدا را داشتید و اثرات آن در عمل و زندگی شما آشکار می شد، خداوند هم شما را دوست می دارد و به دنبال این دوستی اثراتش در مناسبات او با شما آشکار می‌گردد و گناهان را می‌بخشد و شما را مشمول رحمتش می‌کند و دلیل دوستی متقابل خداوند نیز روشن است زیرا او وجودی است از هر نظر کامل و بی‌پایان و به هر موجودی که در مسیر تکامل گام بر می

1. Olson

فصل اول: کلیات پژوهش

دارد بر اثر سنخیت پیوند محبت خواهد داشت از این آیه ضمناً روشن می شود که محبت یکطرفه نمی تواند وجود داشته باشد زیرا هر محبتی دارنده آن را دعوت می کند که عملاً در راه خواسته های واقعی محبوب گام بردارد و در چنین حالتی به طور قطع محبوب نیز به او علاقه پیدا می کند (مکارم شیرازی، ۱۳۷۱).

به علاوه، بزرگسالان ایمن با دیگران احساس صمیمیت و نزدیکی می کنند، قادرند به دیگران اعتماد کنند و خود را دوست داشتنی و با ارزش بدانند، بالعکس، بزرگسال دوسوگرا، رفتارها و هیجان های متغیری نسبت به موضوع دل بستگی دارد و بیش از حد به او وابسته است، و اغلب نگران است که ترک شود و بیش از دیگران در عشق شکست می خورد. بزرگسالان اجتنابی، نسبت به دیگران تعهد کمتری احساس می کند و اطرافیان را غیر قابل اعتماد می داند اما خود را در برابر دیگران خوب می پندارد (کالینز و رید، ۱۹۹۰). از همین رو درک و شناخت عمیق تر سبک های دل بستگی، دل بستگی به خدا و همدلی می تواند به اتخاذ روش هایی جهت پیشگیری از ارتباطات معیوب و ناکام ساز افراد با دل بستگی های ناایمن اقدام کرد. بنابر این با توجه به نقش مؤثر سبک های دل بستگی به خدا و همدلی در سازگاری زناشویی، هدف پژوهش حاضر بررسی نقش واسطه ای سبک دل بستگی به خدا در رابطه ی بین سبک دل بستگی به همسر با همدلی نسبت به همسر بین کارکنان زن متاهل شاغل در بانک های شهر اهواز است.

بیان مسأله

ازدواج یک نیاز فطری و ضرورت حیات اجتماعی و بستر آرامش و رشد و شکوفایی وجود انسان است. ازدواج اولین سنگ بنای تعاملات اجتماعی از بدو آفرینش انسان است که با توجه به

فصل اول: کلیات پژوهش

رسالت خطیر انسان در اتخاذ تصمیمات مرتبط به آن می بایست با رعایت اصل تناسب و اصل اولویت بندی در این امر مقدس به قداست آن افزوده شود (افروز، ۱۳۸۹).

مراتب عشق را می توان این گونه بیان نمود: در حقیقت انسان مجمع کلیه عشق ها و شوق ها و جاذبه های دگرگون که در تمام مراتب موجود است، متفرق است. انسان از مرتبه عشق رحم به نطفه که در حقیقت همان جاذبه کرات است و عشق به توالد و تناسل که عمل نباتی است و عشق شهوانی جنسی که شوق حیوانی است و عشق به موهومات و تخیلات که عشق شیطانی است را دارا است تا عشق ملکوتی و ملائکه آسمانی. پس همه نوع از مراتب عشق تا منتها در وجود انسان به امانت نهاده اند، لذا عشق انسان جامع و کامل است و معشوق است و معشوق او کل الجمال نامتناهی است و متعلق به تمام جهات حس است اعظم الهی تعالی سلطانه و تقدس جلاله و جماله است. در آیاتی از قرآن کریم از کسانی که حب به خدا داشته باشند، ستایش شده و اظهار گردیده است که خدا نیز به آنان حب دارد (الهی قمشه ای، ۱۳۳۵). قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحبکم الله و یغفر لکم ذنوبکم و الله غفور رحیم. ای پیامبر، بگو اگر خدا را دوست دارید، از من پیروی کنید تا خدا نیز شما را دوست داشته باشد و کناهانتان را ببامزد. خدا، آمرزنده و مهربان است (مکارم شیرازی، ۱۳۷۱).

تحقیقات در زمینه دل بستگی نشان دهنده این است که دل بستگی نقش مهمی را در پیوندهای بزرگسالان نظیر "روابط عاشقانه و روابط زناشویی" بازی می کند. پژوهش هایی که در مورد روابط زناشویی همسران انجام گرفته است و بر وجود تفاهم و تأثیر سبک های دل بستگی در روابط زناشویی صحنه می گذارد (مظاهری، ۱۳۷۹). نتایج این پژوهش ها نشان می دهد زوج های ایمن مراقبت بیشتری را در تعاملات زوجی خود نسبت به همسرشان نشان می دهند که معمولاً

فصل اول: کلیات پژوهش

برای مواجهه با خطر و احساس امنیت مؤثر است (میکولاینسر^۱ و همکاران، ۲۰۰۷). دل‌بستگی ایمن باعث ایجاد رابطه‌ای با اعتمادتر، دوستانه‌تر و مثبت‌تر می‌شود و انتظار می‌رود موجب رضایت در ازدواج شود (ویتاگر، بیچ، و واکیلد^۲، ۱۹۹۹، به نقل از احمدی، ۱۳۹۱).

داتش^۳ (۱۹۷۵؛ به نقل از کرک پاتریک، ۱۹۹۴) با بررسی ۱۴ فردی که آیین هندو داشتند به این نتیجه رسید که در اکثر این افراد احساس کهنتری و سطح پایین حرمت خود وجود داشته و تاریخچه مربوط به روابط آن‌ها با والدین شان نامناسب و مشکل دار بوده است. بنابر این شرایط قابل‌انتظاری که موجب جستجوی موضوع دل‌بستگی جانشین می‌شود، سبک دل‌بستگی نایمن است (آینسورث^۴، ۱۹۸۵؛ به نقل از کرک پاتریک، ۱۹۹۴).

به اعتقاد برتون و واترز^۵ (۱۹۸۸، به نقل از کرک پاتریک، ۱۹۹۴) دل‌بستگی یک فرایند پویا است و زمانی که احساس ایمنی به خطر می‌افتد و یا موضوع دل‌بستگی به اندازه کافی پاسخگو و در دسترس نیست، نظام دل‌بستگی فعال می‌شود و رفتارهای دل‌بستگی در جهت تلاش برای مجاورت با موضوع دل‌بستگی به راه می‌افتد. بر این اساس کرکپاتریک و شیور (۱۹۹۰) میزان مذهبی بودن افراد دل‌بسته نایمن را پیامد پویایی‌های نظام دل‌بستگی دانسته‌اند. نتایج مطالعه کرک پاتریک و همکاران (۱۹۹۲) نشان دادند که بزرگسالان ایمن نسبت به دو گروه نایمن خدا را بیشتر مهربان و کمتر غیرقابل دسترس، دور و کنترل‌کننده توصیف کردند. همچنین بزرگسالان ایمن بالاترین سطح تعهد مذهبی را داشتند در حالیکه بزرگسالان اجتنابی در مقایسه با دو گروه دیگر نسبت به مذهب بی تفاوت، و افراد دوسوگرا نسبت به خدا بی اعتقادتر بودند.

-
1. Mikulincer
 2. Witaker , Beach, Wakefeild
 3. Datesh
 4. Ainsworth
 5. Berton & Waters

فصل اول: کلیات پژوهش

مطالعه پاتوین (۱۹۷۷؛ به نقل از کرک پاتریک و همکاران، ۲۰۰۲) در نوجوانان نشان داد که بین والدین کنترل کننده و مهربان با تصور خدای کنترل کننده و مهربان ارتباط دیده می شود. نوجوانان واجد سبک دلبستگی ناایمن نسبت به والد، در مقایسه با گروه ایمن، کمتر خدا را چهره دلبستگی می دانند. شاید این یافته با یافته‌های گزارش قبلی در این مورد که بزرگسال اجتنابی نسبت به بزرگسالان ایمن کمتر مذهبی بوده، برابر باشد. نتیجه فوق فرضیه انطباقی کرک پاتریک و همکاران (۱۹۹۰) را تایید می کند. اگرچه بین بزرگسالان ایمن و ناایمن از لحاظ مقیاس‌های اعتقاد به خدای شخصی و داشتن ارتباط با خدا تفاوت معنی داری به دست نیامد. نتایج این بررسی نشان داد، ارتباط بین سبک دلبستگی ایمن در بزرگسالی و دلبستگی ایمن به خدا تنها زمانی قوی بود که آزمودنی‌ها در دوران کودکی سبک دلبستگی نا ایمن داشتند. در واقع تعدیل غیرقابل انتظار رابطه بین دلبستگی به خدا و دلبستگی بزرگسال بر مبنای سبک دلبستگی دوران کودکی، نقطه عطفی در پویایی نظام دلبستگی است.

به اعتقاد بالبی (۱۹۶۹) روابط اولیه مبنای ایجاد روابط دلبستگی در آینده اند. بنابر این روابط دلبستگی اولیه با دلبستگی بزرگسال را می توان زیربنای تصور از خدا و عقاید مذهبی دانست و این باور را تحت عنوان فرضیه مطابقت همزمان^۱ نامگذاری کرد. به عبارت دیگر تفاوت های فردی سبک‌های دلبستگی بزرگسال و تاریخچه دلبستگی دوران کودکی در یک نقطه زمانی با تفاوت‌های فردی عقاید مذهبی و الگوهای روان شناختی از خدا هماهنگ هستند (کرک پاتریک و همکاران، ۱۹۹۰). این فرضیه با تحلیل اریکسون^۲ (۱۹۵۹؛ به نقل از گرانکوویست، ۲۰۰۲) در مورد این که اعتماد اولیه شرط لازم و اعتقاد بعدی در زندگی بزرگسالی است، مطابقت دارد.

^۱ Simultaneous match
^۲ Erikson